

УДК: 334.7

Сьомкіна Т.В., д.е.н., проф.;
Лобань О.О., здобувач
Державний університет
телекомунікацій

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ В МЕЖАХ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

У даній статті розглянуті сучасні тенденції реалізації конкурентних переваг окремими підрозділами і підприємствами сучасної корпоративної структури, які дають можливість корпоративній структурі розвиватися в рамках сучасного економічного середовища, що сформувалось в умовах інформатизації економічних ресурсів.

Ключові слова: корпоративна структура, конкурентні переваги, організаційно-правові основи, інформатизація економічних ресурсів.

Постановка проблеми. Об'єктивні процеси зростання ролі і значення корпоративної форми власності і посилення гіперконкуренції сприяють посиленню наукового інтересу до досліджень інституціональних основ сучасних корпоративних структур, економіко-правових засад їх функціонування та організаційного механізму управління ними в умовах модернізації економіки.

Необхідність вивчення причин, сучасних умов та напрямів розвитку організаційної структури управління сучасними корпораціями і підвищення на цій основі конкурентоспроможності підприємств зумовили актуальність даного дослідження.

Актуальність теми дослідження. У сучасній економічній системі основним чинником формування конкурентоспроможності корпорації і реалізації конкурентних переваг її складових частин є наявність підприємств, здатних здійснювати комерційну і виробничу діяльність в глобальному масштабі. Здатність корпорації здійснювати правильні інституціональні перетворення і конструктивне сприяння розвитку складових частин корпорації у все більшій мірі визначатиме якість конкурентоздатної структури сучасної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед робіт присвячених сучасним тенденціям корпоратизації економіки, питанням регулювання діяльності корпорацій слід зазначити праці: Х. Ансоф[1], Д. Дикена [2], Дж. Дюннинг[3], Н. Канг [4], М. Портер[5], К. Сакай [5], Ж. Стонехаус [6] і інших.

Серед сучасних науковців дослідженням даних проблем займаються Легомінова С.В. [7,8], Сьомкіна Т.В.[9,10], Гудзь О.Є.[11], Лобань О.О.[12,13] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах інформатизації економічних ресурсів, особливої уваги потребують питання виокремлення конкурентних переваг корпоративної структури, що обумовлюються економіко-правовими чинниками розподілу впливу структурних елементів організаційного механізму управління на функціонування підприємства в цілому, що не знайшло наразі свого окремого висвітлення в працях сучасних науковців.

Метою статті в даній роботі є аналіз конкурентних переваг, що має сучасна корпоративна структура, пов'язаних з особливостями організаційного механізму управління та розподілом впливу його структурних елементів на функціонування підприємства в цілому з точки зору підвищення його конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. При розгляді організаційних аспектів концепцій корпоратизації діяльності підприємств необхідно відмітити чинники, що за останні два

десятиліття стали фундаментальною основою для сучасного розвитку корпоративних структур. Як відомо, сучасні корпоративних структур є досить гнучкими і мобільними системами, здатними використовувати багато конкурентних переваг глобалізації (в перу чергу інформаційних чинників в межах функціонування організаційної структури). Так, сучасні інформаційні зв'язки в межах організаційної структури управління підприємствами корпоративного типу, з одного боку, стали засобом і умовою для розвитку корпоративних структур, а з іншого - результатом управління конкурентними перевагами підприємств. Наприклад, зміни, пов'язані з перетвореннями в сферах телекомунікаційних і інформаційних технологій модифікували сам алгоритм побудови і взаємозв'язків в межах механізму управління корпоративною структурою.

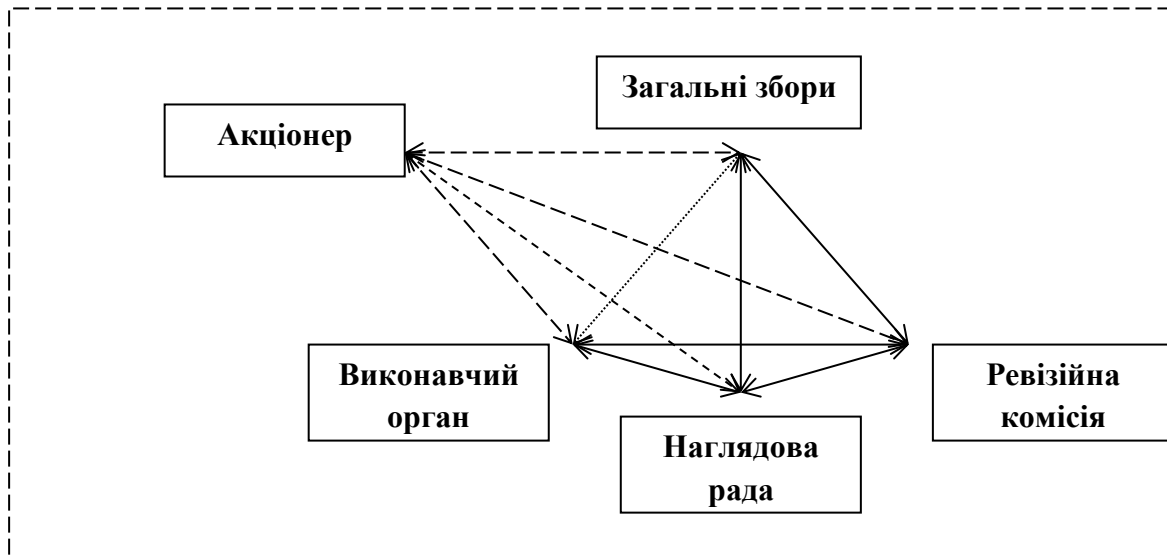

Рис. 1. Механізм управління корпоративною структурою

На рис. 1 представлено механізм управління корпоративною структурою в його модифікації під впливом розвитку інформаційної складової розвитку організаційно-економічних та організаційно-правових стосунків.

Сучасний рівень розвитку цих процесів призвів до зміни форми і структури самих суб'єктів організаційно-економічних та організаційно-правових стосунків в межах управління організаційно-економічних та організаційно-правових стосунків корпоративної структури на різних рівнях взаємодії та управлінського впливу. При цьому, збільшення впливу акціонерів на сталі функціональні органи управління (Наглядова рада, Виконавчий орган, Ревізійна комісія), впливаючи на традиційне розуміння і стан галузевої конкуренції створює нові конкурентні переваги корпоративної структури за рахунок можливостей «особистої унії», «беніфіціарних васників» як між собою так і в межах позакорпоративних ринкових утворень. Це спонукало корпоративні структури до перегляду і консолідації управлінських механізмів разом з постійним пошуком і модифікацією своїх конкурентних переваг. Ця точка зору повністю співпадає з думкою Дж. Даннинга, який відмічає, що в сучасних умовах глобалізації і трансформації світової економіки подальший розвиток транснаціонального бізнесу вимагатиме усе нових підходів, поглядів і сценаріїв в управлінні корпораціями.

Такі еволюційні зміни механізму управління корпоративною структурою призводить до цілеспрямованої боротьби за інноваційне лідерство у своїй галузі, до створення стратегічних альянсів і інтеграції виробничих потужностей. Таким чином, удосконалення взаємодії між акціонерами та управлінською структурою корпорації у процесі здійснення організаційно-

економічних та організаційно-правових стосунків дає можливість використання конкурентних переваг корпоративної структури в процесі вироблення стратегії конкурентоспроможності корпорації, яка характеризується готовністю і орієнтацією компанії на мобілізацію будь-яких матеріальних і нематеріальних активів з метою створення максимально ефективної структури управління і організації. Так, наприклад, М. Пац і Р. Гриффін характеризують глобальну стратегію компанії за ознаками орієнтації на диверсифікацію своєї діяльності, закріплення на зарубіжних ринках через свої філії і поширення інновацій у своїх філіях.

На думку американського ученого професора Х. Ансоффа стратегію компанії можна також визначити як комбінацію поточного і планованого розміщення ресурсів, і взаємодії компанії із зовнішнім середовищем, але досліджувати цей процес необхідно на трьох різних рівнях. Першим рівнем є внутрішня стратегія фірми, яка регламентує питання управління, кадрового складу, соціальної відповідальності і засновницького або акціонерного устрою. Другим рівнем є корпоративна стратегія, що визначає такі напрями, як інвестиційна діяльність, злиття і поглинання, вертикальна, горизонтальна інтеграція та ін. Третій рівень характеризується бізнес-стратегією, він визначає способи боротьби з галузевими конкурентами, можливі варіанти виробничої, цінової і маркетингової політики [1].

Можна припустити, що кількість і складність змін в механізмі управління корпоративною структурою є реакцією на конкурентний тиск і фінансові, технологічні, організаційно-функціональні та ринкові ризики, що сприяє набуттю корпоративною структурою можливості швидко реструктуризуватися і адаптуватися до будь-яких умов, незалежно від рівня стратегічно поставлених цілей і стану корпоративного середовища.

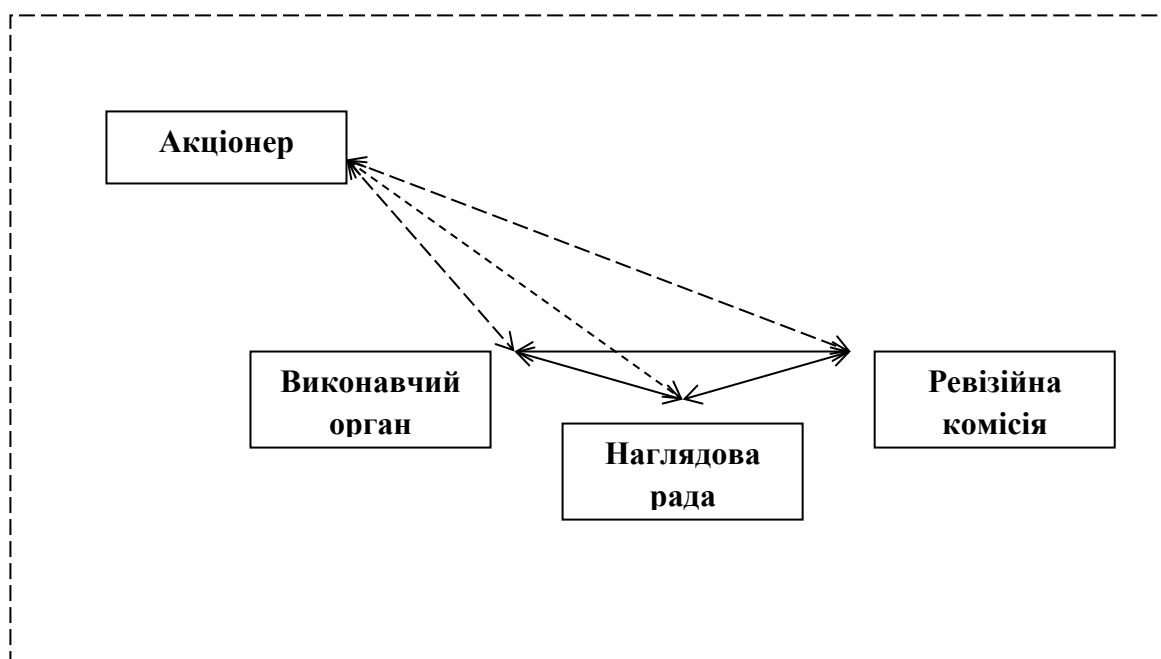

Рис. 2. Механізм внутрішньо-корпоративного управління корпоративної структури

Таку ж позицію висловлює С.В. Легомінова, вважаючи, що, відкритість і здатність гнучкої зміни управлінських конфігурацій корпоративної структури є суттєвою ознакою сучасних корпоративних структур, що надає їм особливих конкурентних переваг і дозволяє стати менш жорсткими, менш ієрархічними, менш централізованими. В цілому, цей процес ускладнення побудови внутрішньо-корпоративних взаємовідносин (рис.2) є визначальною характеристикою функціональних форм сучасних корпоративних структур. На наш погляд, саме цей процес ускладнення внутрішньо-корпоративного механізму управління зумовлює

стратегічний розвиток транснаціональних корпорацій та формує зовнішнє економічне середовище.

Саме наявність впливу акціонера на процес управління корпоративною структурою, на процес прийняття управлінських рішень призводить до більш чіткого прояву кооперативних зв'язків, стратегічної співпраці на корпоративному рівні, що відбувається через процеси вертикальної і горизонтальної інтеграції в галузевій структурі корпорацій.

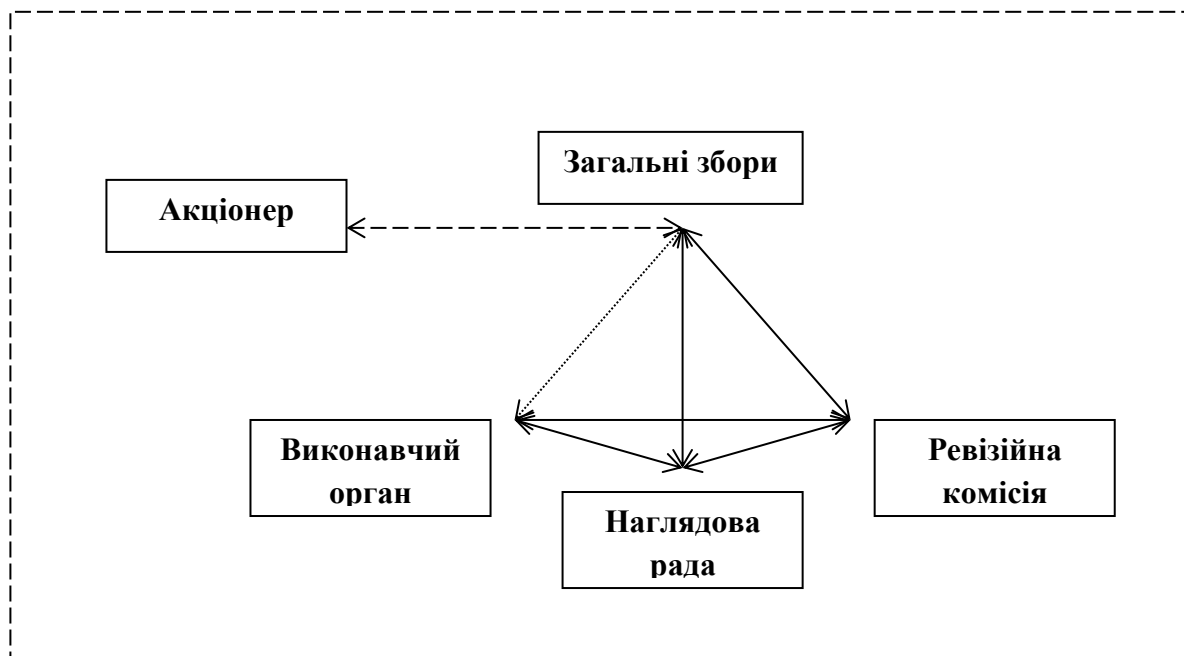

Рис. 3. Механізм контролю власності функціонуючої корпоративної структури

Вертикальна модель механізму управління корпоративною структурою передбачає комбінацію контролю над власністю і контролю над структурними елементами організаційно-економічних та організаційно-правових зв'язків з урахуванням контролю над ринковою поведінкою підприємств, що належать до корпоративної структури. На практиці цей контроль над поведінкою компанії може здійснюватися у формі утворення міжфірмових стратегічних альянсів, тобто без контролю над власністю, в той же час, визначаючи ринкову поведінку корпорації.

Але в акціонерних структурах холдингового типу залежно від виду холдингу і способу управління, можлива і зворотна ситуація - контроль над власністю без контролю над ринковою поведінкою. Основним рушійним моментом при ухваленні стратегічного рішення механізм управління корпоративною структурою «являється розуміння важливості і стратегічної значущості, вигідності і вартості вертикальної інтеграції, як в економічному сенсі, так і в загальному впливі на організацію в цілому»[5].

На сьогодні, все більшої поширеності набувають механізми управління сучасних корпоративних структур в межах трансграничних стратегічних альянсів (рис.4).

Стратегічний альянс, на наш погляд, можна визначити як формальну угоду між двома або більше компаніями з метою об'єднання зусиль і можливостей для вирішення конкретної комерційної, операційно-технічної проблеми або здійснення певного стратегічного завдання. У свою чергу, ця партнерська співпраця має на увазі обопільну відповідальність і розподіл усіх можливих ризиків, пов'язаних з ухваленням управлінських рішень в ході здійснення спільної діяльності. Необхідно також відрізнити поняття стратегічний альянс від іншої інтеграційної форми корпоративної взаємодії злиття компаній, що включає в себе подолання проблем і адміністративних бар'єрів, пов'язаних з доступом на певний ринок

товарів і послуг; зниження ризиків при виході на іноземні ринки, освоєнні певних сегментів або запуску нових продуктів; надбання доступу до нових технологій, НІОКР, інших ресурсів в процесі співпраці; досягнення ефекту синергії, раціоналізації операційних процесів в ході організації і ведення спільної діяльності.

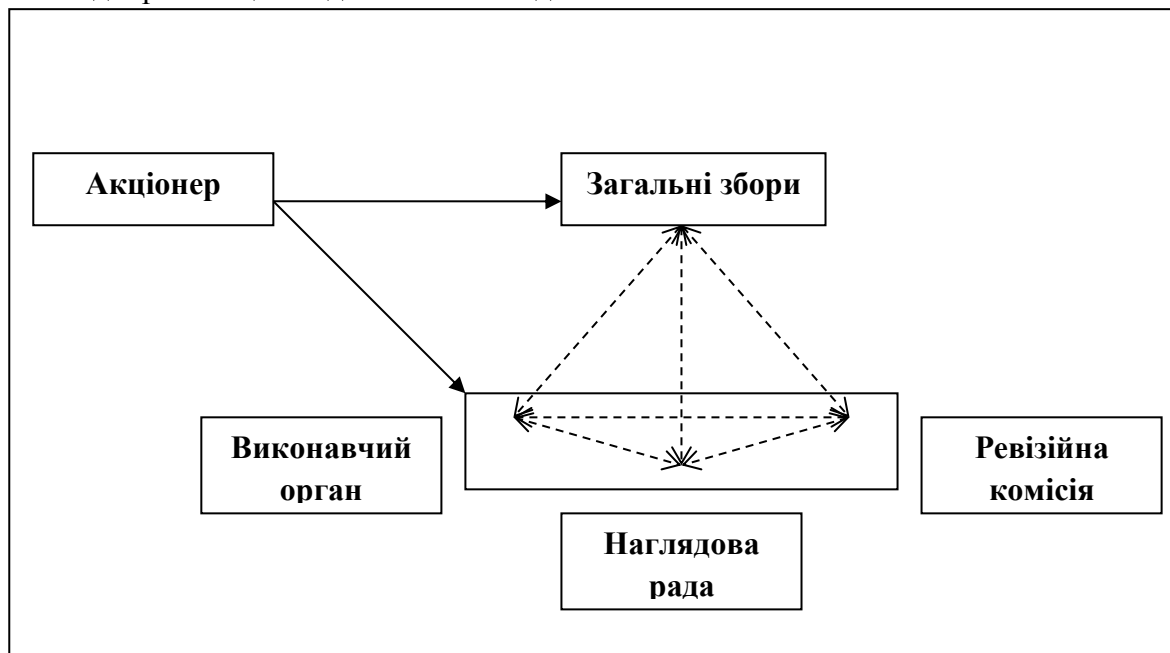

Рис. 4. Механізм управління корпоративної структури з урахуванням впливу стратегічних альянсів.

Особливостями механізму управління такої структури є:

по-перше, здійснення стратегічної інтеграції з постійним контактом вищого керівництва партнерів для вирішення стратегічних завдань;

по-друге, здійснення практичної інтеграції, заснованої на взаємодії середньої ланки менеджерів щодо проблем спільної координації дій;

по-третє, здійснення оперативної інтеграції, яка забезпечує взаємний доступ рядових співробітників до загальних інформаційних ресурсів.

Саме ці особливості механізму управління корпоративних структур, які враховують вплив стратегічних альянсів надають підприємствам корпоративного типу конкурентних переваг пов'язаних з використанням загальних інформаційних ресурсів.

Загалом, за допомогою участі в стратегічному альянсі, організація може придбати, наприклад, комерційну інформацію, бізнес контакти, технологічні і фінансові засоби, управлінський досвід партнерської компанії, і тим самим нівелювати проблемні моменти у своїй організаційній структурі, внаслідок чого підвищити загальну конкурентоспроможність фірми на ринку.

Висновки. Таким чином, в роботі здійснено аналіз конкурентних переваг, що має сучасна корпоративна структура, пов'язаних з особливостями організаційного механізмом управління та розподілом впливу його структурних елементів на функціонування підприємства в цілому з точки зору підвищення його конкурентоспроможності.

При цьому було зазначено, що сучасні інформаційні зв'язки в межах управління організаційною структурою управління підприємствами корпоративного типу, з одного боку, є засобом і умовою для розвитку корпоративних структур, а з іншого - результатом управління конкурентними перевагами підприємств. сучасні з одного боку, стали засобом і умовою для розвитку корпоративних структур, а з іншого - результатом управління конкурентними перевагами підприємств.

Кількість і складність змін в механізмі управління корпоративною структурою є реакцією на конкурентний тиск і фінансові, технологічні, організаційно-функціональні та ринкові ризики, що сприяє набуттю корпоративною структурою можливості швидко адаптування до ринкового середовища.

Наявність впливу акціонера на процес управління корпоративною структурою, на процес прийняття управлінських рішень призводить до більш чіткого прояву кооперативних зв'язків, стратегічної співпраці на корпоративному рівні, що відбувається через процеси вертикальної і горизонтальної інтеграції в галузевій структурі корпорацій.

Механізм управління корпоративних структур, які враховують вплив стратегічних альянсів надають підприємствам корпоративного типу конкурентних переваг пов'язаних з використанням загальних інформаційних ресурсів.

Список використаної літератури

1. Ansoff H.I., Corporate strategy: An Analytical Approach to Business Policy for Growth and Expansion. McGraw-Hill, New York. 1965.
2. Dicken P., Global - Local Tensions, Firms and States in the Global Space-Economy *Economic Geography*, 1994, Vol. 70, №2, p. 121.
3. Dunning J., Location and the multinational enterprise - a neglected factor? *Journal of International Business Studies*, 1998, p. 45
4. Kang N., Sakai K., International strategic alliances: their role in industrial globalisation. 2005, OECD STI Working Paper №5, p. 13
5. Porter M., Competitive Strategy Techniques for Analysing Industries and Competitors. 1980, New York The Free Press, p. 67
6. Stonehouse G. et al., Global and Transnational Business: Strategy and Management, John Wiley & Sons, 2005, 2nd ed. p. 158
7. Легомінова С.В. Концепція управління конкурентними перевагами підприємств: ситуаційний NBIC-підхід. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2(24). С. 43-54.
8. Легомінова С. В. Визначення довгострокових трендів розвитку високого конкурентного статусу підприємств на основі використання нематеріальних ресурсів. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4(22). С. 57-62.
9. Сьомкіна Т.В. Концептуальні основи формування конкурентних переваг сучасної корпоративної структури. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 1(19). С. 32-36.
10. Сьомкіна Т.В. Теоретичні підходи до аналізу функціонування суб'єкта підприємницької діяльності. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4(22). С. 28-34.
11. Гудзь О.Є. Корпоративне управління: навч. посіб. Київ Державний університет телекомунікацій, 2014. 123 с.
12. Лобань О.О. Еволюція корпоративних структур під впливом змін інституту власності. *Причерноморські економічні студії*. 2018. № 30. С.99-102.
13. Лобань О.О. Місце інформації в управлінні корпоративним капіталом. *Вісник одеського національного університету. Економіка*. 2017. Том 22. Вип. 11 (64). С.118-122

REFERENCES

1. Ansoff, H.I. (1965). Corporate strategy: An Analytical Approach to Business Policy for Growth and Expansion. McGraw-Hill, New York, 1965.
2. Dicken, P. (1994). Global - Local Tensions, Firms and States in the Global Space-Economy. *Economic Geography*, (70(2)), 121.
3. Dunning, J. (1998). Location and the multinational enterprise - a neglected factor. *Journal of International Business Studies*, 45
4. Kang, N., Sakai, K. (2005), International strategic alliances: their role in industrial globalisation, *OECD STI Working Paper*, (5), 13.

5. Porter, M. (1980), *Competitive Strategy Techniques for Analysing Industries and Competitors*. New York The Free Press.
6. Stonehouse, G. et al. (2005). Global'nyy i transnatsional'nyy biznes: strategiya i upravleniye. *John Wiley & Sons*, 2-ye izd.
7. Legominova, S.V. (2018). Kontsepsiya upravlinnya konkurentnymy perevahamy pidpryyemstv: sytuatsiynny NDIC- pidkhid [The concept of managing the competitive advantage of enterprises: a situational NBIC approach]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.*, (2(24)), 43-54.
8. Legominova, S.V. (2017). Vyznachennya dovhostrokovykh trendiv rozvytku vysokoho konkurentnoho statusu pidpryyemstv na osnovi vykorystannya nematerialnykh resursiv [Determination of long-term trends of development of high competitive status of enterprises based on the use of intangible resources]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.*, (4(22)), 57-62.
9. Semkina, T.V. (2017). Kontseptualni osnovy formuvannya konkurentnykh perevah suchasnoyi korporatyvnoyi struktury [Conceptual basis for the formation of competitive advantages of modern corporate structure]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.*, (1(19)), 32-36.
10. Semkina, T.V. (2017). Teoretychni pidkhody do analizu funktsionuvannya subyekta pidpryyemnytskoyi diyalnosti [Theoretical approaches to the analysis of the functioning of the subject of entrepreneurial activity]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes.*, (4(22)), 28-34.
11. Hudz, O.YE. (2014). *Korporatyvne upravlinnya* [Corporate management]. Kyiv, Derzhavnyy universytet telekomunikatsiy.
12. Loban, O.O. (2018) Evolyutsiya korporatyvnykh struktur pid vplyvom zmin instytutu vlasnosti [Evolution of corporate structures under the influence of changes in the institution of ownership]. *Prychernomorski ekonomichni studiyi*, (30), 99-102.
13. Loban, O.O. (2017). Mistse informatsiyi v upravlinnya korporatyvnym kapitalom [Place of information in the management of corporate capital]. *Visnyk odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika*, (11(64)), 118-122.

СЕМКИНА ТАТЬЯНА ВИТАЛЬЕВНА, ЛОБАНЬ ОЛЬГА АЛЕКСАНДРОВНА, КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕАЛИЗАЦИИ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ В ПРЕДЕЛАХ КОРПОРАТИВНЫХ СТРУКТУР. В данной статье рассмотрены современные тенденции реализации конкурентных преимуществ отдельными подразделениями и предприятиями современной корпоративной структуры, позволяющие корпоративной структуре развиваться в рамках современной экономической среды, сформированной в условиях информатизации экономических ресурсов.

Ключевые слова: корпоративная структура, конкурентные преимущества, организационно-правовые основы, информатизация экономических ресурсов.

SEMKINA TATIANA. LOBAN OLGA. CONCEPTUAL BASIS FOR IMPROVING COMPETITIVE BENEFITS IN CORPORATE STRUCTURES. In this article modern tendencies of realization of competitive advantages by separate divisions and enterprises of modern corporate structure, allowing the corporate structure to develop within the framework of modern economic environment, were formed in the conditions of informatization of economic resources.

Key words: corporate structures, competitive advantages, organizational and legal bases, informatization of economic resources.